

Lappeenranta Lemi Luumäki Savitaipale Taipalsaari

LAPPEENRANNAN SEUDUN
Ympäristötoimi

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMA V. 2021

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

PL 302, 53101 Lappeenranta | Pohjolankatu 14 | puh. (05) 6161 | faksi (05) 616 4375

ymparistotoimi.kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

Sisällys

<u>Yleistä</u>	3
<u>Tarkastusten ja näytteiden määrä sekä kattavuus</u>	4
<u>Suunnitellun toiminnan painopisteiden toteutuminen ja vaikuttavuus</u>	8
<u>Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentaminen</u>	15
<u>Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus</u>	16
<u>Oman toiminnan tarkastaminen</u>	17
<u>Toimijoille annettu koulutus ja neuvonta</u>	19
<u>Toiminnan kehittämistarpeet</u>	19
<u>Eläinlääkintähuollon suunnitelman toteutuma</u>	20
Eläinlääkäripalvelut	20
Terveystuoltopalvelut	22
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	22
Pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	23

Liite

1. Laadunhallinnan johdon katselmuksen muistio helmikuu 2021

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuma 1.1. - 31.12.2021

Yleistä

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vv. 2020-2024 hyväksyttiin Lupalautakunnassa 10.12.2019 § 102. Valvontasuunnitelma on laadittu valvontatarpeen, ei valvonnan resurssien mukaisesti, lisäksi varauduttiin Covid-19 -pandemian tuomiin muutoksiin, joten suunnitelman toteutuman arvioitiin vuonna 2021 olevan n. 75 %. Lupalautakunta on saanut toteutuman väliraportin tiedoksi 6.5.2021 § 56 ja 27.7.2021 § 85. Suunnitelma koskee Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toimialuetta, johon kuuluu ympäristöterveydenhuollon osalta Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale ja Taipalsaari.

Vuotta 2021 leimasi edelleen Covid-19 -pandemia ja sen aiheuttamat muutokset työntekoon: suurimman osan vuotta oli voimassa vahva etätyösuositus, mikä muutti totuttua työn tekemisen tapaa ja osin tarkastuskäyntejä jouduttiin rajoittamaan erityisesti covid:in suhteen riskiryhmien kohteisiin. Tartuntatautilain muutos toi elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan viranomaisten tehtäviin aivan uusia valvontatehtäviä: yksikössä perehdyttiin nopeassa aikataulussa täysin uuteen lainsäädäntöön ja toteutettiin tarkastustoimintaa pääosin suunnitelmallisen valvonnan ohessa.

Suunnitelman toteutumisaste toteutuneiden suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten määrän perusteella on 84 %. Tavoitteena vuodelle 2021 oli suunnitelmallisen valvonnan toteutuma 75 %, joten pandemian aiheuttaman haasteet toiminnalle selätettiin ja tavoitteeseen päästiin.

Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATI on kehittynyt, mutta on vaatinut edelleen resurssia. Lappeenrannan seudun ympäristötoimesta on VATIN kehittämistyöryhmissä mukana edelleen kaksi terveystarkastajaa, lisäksi muu valvontahenkilöstö osallistuu aktiivisesti VATIn kehittämiseen ja seuraa säännöllisesti asiaan liittyvää koulutusta sekä keskustelua. Vuoden 2021 erityisenä haasteena oli VATIn laskutustoiminnan kehittäminen v. 2022 alusta voimaan tulevan perusmaksun valmistelua varten. VATIn laskutustyöryhmässä oli Lappeenrannan seudun ympäristötoimen edustajana hygieenikkoeläinlääkäri.

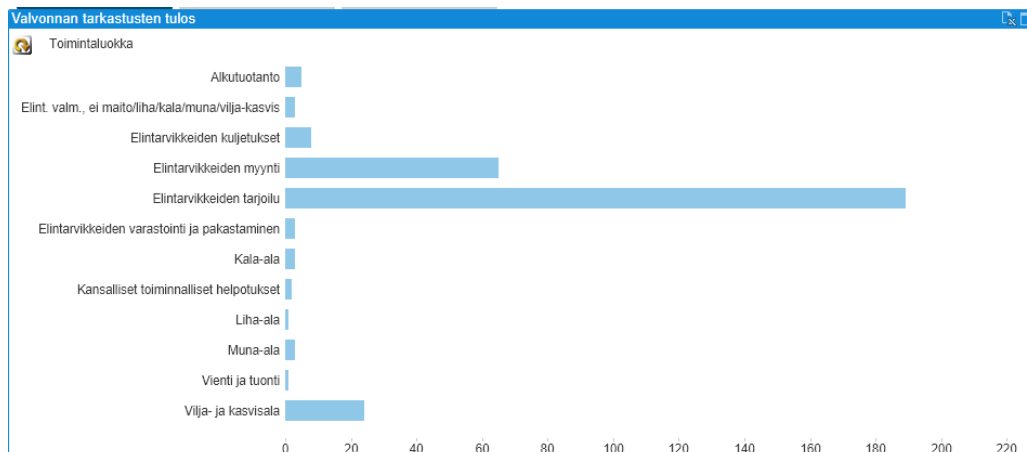
Tarkastusten ja näytteiden määrä sekä kattavuus

Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksista toteutui yhteensä 84 % eli tarkastuksia tehtiin 556 kpl. Osa tarkastuksista (44 kpl) on uusintatarkastuksia.

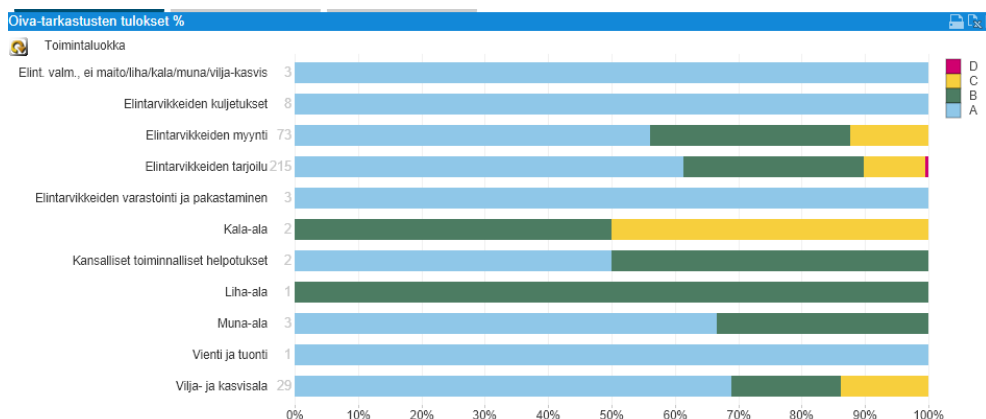
Suunnitelmallisten tarkastusten määrät v. 2021:

	Toteutuneet tarkastukset (kpl)	Tavoite (kpl)	Toteutuma %
Elintarvikevalvonta	345	433	80 %
Terveydensuojelun valvonta	144	158	91 %
Tupakkalain mukainen valvonta	67	68	99 %
Yhteensä	556	659	84 %

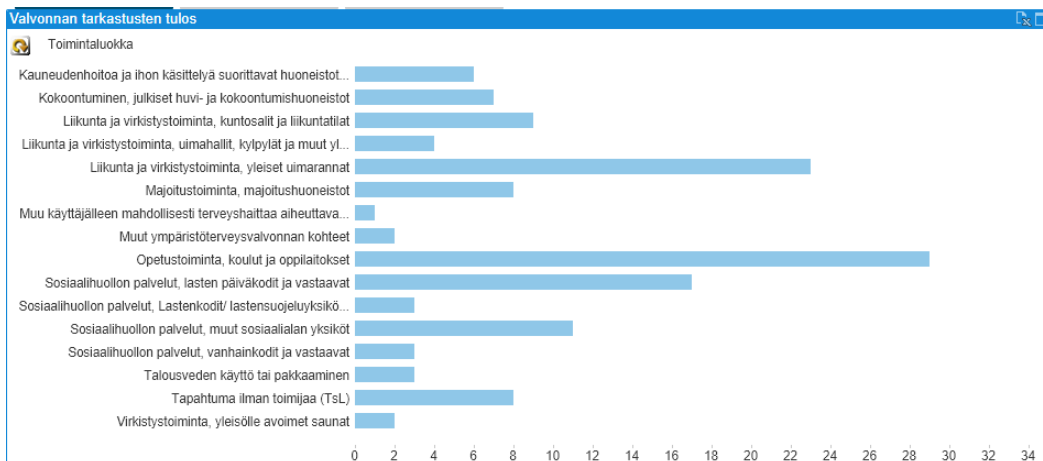
Kuvassa alla näkyy elintarvikevalvonnan tarkastusten kohdentuminen. Vähittäismyyntiä ja elintarvikkeiden tarjoilua harjoittavia toimijoita on paljon, joten suurin käyntimäärä kohdistuu näihin.

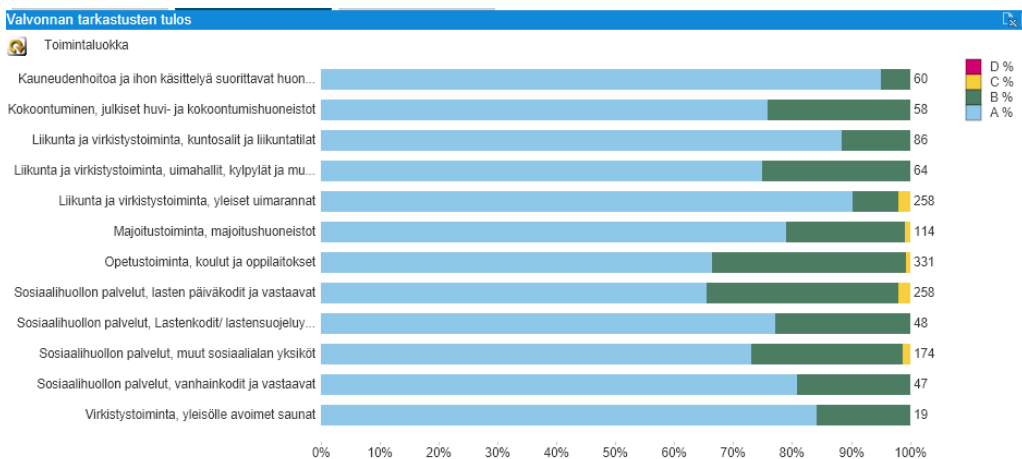
Elintarvikevalvonnan OIVA-arvioinnit jakautuivat seuraavasti (A oivallinen B hyvä C tyydyttävä D huono):

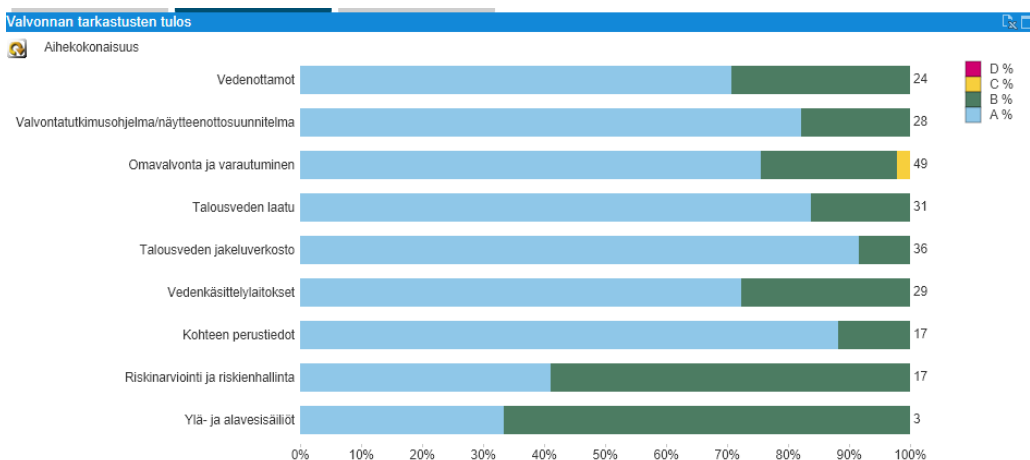
Terveysturvallisuuden valvonnan tarkastusten kohdentumisessa painottuvat uimarannat, jotka tarkastetaan joka kesä, sekä koulujen ja oppilaitosten suunnitelmalliset tarkastukset. Koulujen tarkastukset tehdään monialaisina tarkastuksina, joille osallistuvat useiden eri tahojen edustajat.

Terveysturvallisuuden osalta valvonnan rivi-kohtaiset arviot eri kohderyhmätyypeissä olivat seuraavat:

Talousveden valvonnan osalta valvonnan rivi-kohtaiset arviot olivat seuraavanlaisia:

Tupakkalain mukainen suunnitelmallinen valvonta on kohdistunut lähes täysin tupakanmyynnin valvontaan. VATI-järjestelmässä on huomioitu valvontalomakkeiden päivitys ja kaikki tarkastukset on tehty ABCD-arvioinnin mukaisesti. Eniten B-arvosanoja tuli asiakirjojen esilläpidosta kuten myyntikieltoilmoituksen tai myyntilupa-asiakirjan puuttuminen. C-arvosanoja tuli eniten omavalvontasuunnitelman puuttumisesta. C-arvosanan saaneisiin kohteisiin tehtiin aina uusintatarkastus ja kaikki olivat korjanneet puutteet.

Tarkastukset on edelleen tehty pääosin tarkastuskäynteinä, vaikka asiakirja- ja etätarkastuksia jossain määrin toteutettiin.

Muun kuin suunnitelmallisen valvonnan osuus on myös merkittävä: etenkin asumisterveyttä koskevat yhteydenotot vaikuttavat lisääntyvän koko ajan ja tapauksista tulee entistä monimuotoisempia ja vaikeampia. Julkisten rakennusten sisäilman ongelmiin on saatu hyvin toimintamalleja eri sisäilmatyöryhmien työskentelyn kautta. Tartuntatautilain mukaiset tarkastukset tehtiin pääosin suunnitelmallisen valvonnan valvontakäyntien yhteydessä. Ennaltaehkäisevää terveydensuojelua toteutetaan mm. lausunnoilla kaavoitukseen, rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluviranomaiselle. Loppuvuodesta resurssia vaati myös poikkeuksellisen laaja, usean eri valvontayksikön alueelle ulottunut elintarvikevalvonnan valvontatapaus. Elintarvikevalvonnan osalta osallistuttiin myös toimijan luotettavuuden arvioinnin pilottiin loppuvuoden aikana.

Hakemusten ja ilmoitusten käsittelyä on tehty koko vuosi: näiden käsittelyyn pandemia ei ole vaikuttanut. Ilmoituksia tai hakemuksia on käsitelty yhteensä 211 kpl: elintarvikevalvonnassa 139 kpl, terveydensuojeluvalvonnassa 35 kpl ja tupakka- tai lääkelain

mukaisessa valvonnassa 37 kpl. Asuntoyhteisöjen parveketupakointikieltoja on hakemuksesta annettu kaksi kappaletta.

Vuodelle suunniteltua valvonnan aikataulutusta elintarvikevalvonnan osalta muutettiin kesken vuotta, kun tartuntatautilain muutos astui voimaan: keväälle kohdistettiin valvontaa elintarvikemyymälöihin, jotka kuuluivat kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen valvontaan tartuntatautilain mukaisten määräysten osalta. Tämä häiritsi kesän ja loppuvuoden elintarvikevalvonnan toteutusta jossain määrin. Tartuntatautilain mukaisia tarkastuksia toteutettiin suunnitelmallisen valvonnan ohella ja yhteydenottojen perusteella saadun aluehallintoviraston määräyksen myötä kaikessa valvonnassa 39 kpl. Pandemian yhteydessä on korostunut myös neuvonnan ja ohjauksen tarve.

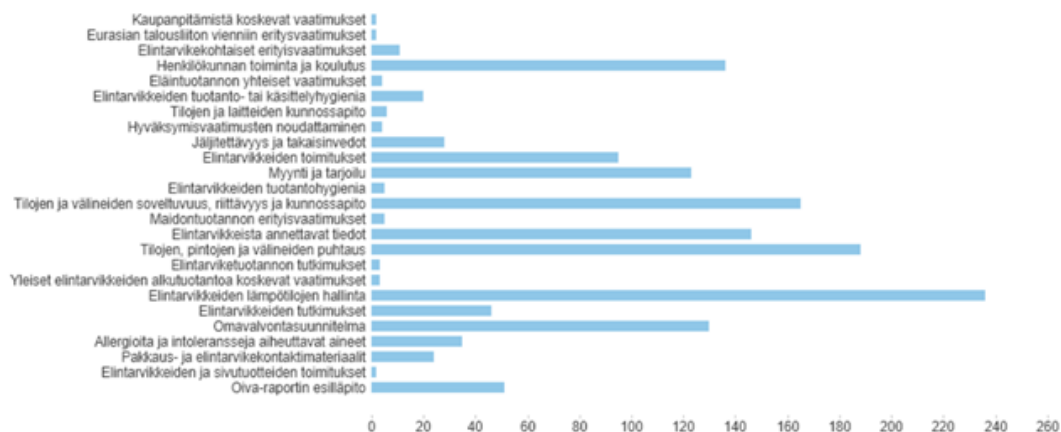
Näytetuloksia on seurattu 385 näytteen osalta: suurin osa näytteistä on talous- tai uimavesivalvontaan liittyviä näytteitä.

Suunnitellun toiminnan painopisteiden toteutuminen ja vaikuttavuus

Valmiuteen liittyviä painopisteitä oli sekä terveydensuojelun valvonnan että elintarvikevalvonnan suunnitelmassa: elokuussa oli ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valmiusharjoitus YMPPI21, johon osallistui kattava joukko ympäristöterveydenhuollon henkilöstöä. Ilmastonmuutokseen liittyvä varautumista käsiteltiin syksyllä työpajassa, jossa sekä terveydensuojelun että elintarvikevalvonnan henkilöstöä oli mukana. Häiriötilannesuunnitelmien yhteensovittamista aloitettiin koulujen ja päiväkotien elintarvike- tai vesivälitteisten epidemioiden osalta. Ympäristöterveydenhuollolla on edustus erilaisissa valmiuden yhteistyöryhmissä (EKTURVA, EKTURVA viestintä, LPRTurva).

Elintarvikelainsäädännön kokonaisuudistus toteutui keväällä 2021: vuoden aikana järjestettiin runsaasti Ruokaviraston koulutusta lainsäädäntömuutokseen liittyen ja elintarvikevalvonnan henkilöstö osallistui näihin aktiivisesti. Lainsäädäntömuutoksen vaatimat delegointimuutokset toteutettiin kesän aikana toimintasäännön muutoksen yhteydessä.

Valtakunnallisina painopisteinä olleita kunnossapitoa, puhtaanapitoa ja markkinointia valvottiin osana suunnitelmallista valvontaa tehdyillä tarkastuksilla. Lisäksi tarkastettujen rivien osalta korostuu elintarviketurvallisuuden osalta keskeinen lämpötilahallinta.

Valtakunnallisen elintarvikevalvonnan valvontaohjelman VASUn kehittämisteemoja noudatettiin v. 2021 seuraavasti:

Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio

- valvojan työkalupakki: osallistuttiin toimijan luotettavuuden arvioinnin pilottiin. Elintarvikevalvonnan viranhaltijat saivat kokemusta valvontamenettelyistä toimijan luotettavuuden selvittämisessä ja sitä seuraavista toimenpiteistä
- Kohteen valvonnan piiriin: työpaja asiasta on siirtynyt v. 2022, aktiiviset kohdetoiminnot ja mahdolliset muutokset tarkastetaan jatkuvasti osana normaalia valvontatoimintaa
- sähköisen asioinnin kehittäminen: viranhaltijat toimivat aktiivisesti VATIn kehittämistyöryhmissä

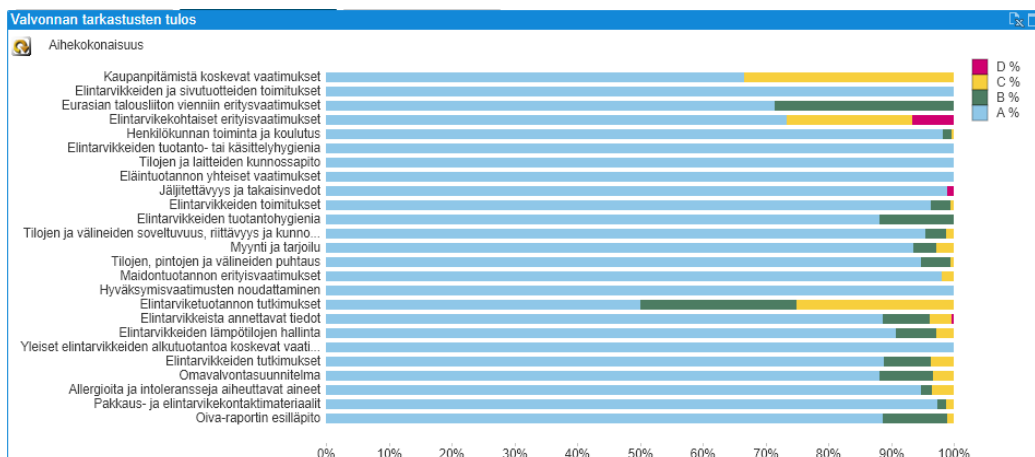
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä

- elintarvikevalvonnan henkilöstö on osallistunut elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan valvontaverkoston koulutuksiin ja saatuja työkaluja on käytetty toiminnassa. Mm. toteutettiin yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja kehitettiin tutkintapyyntömallia.

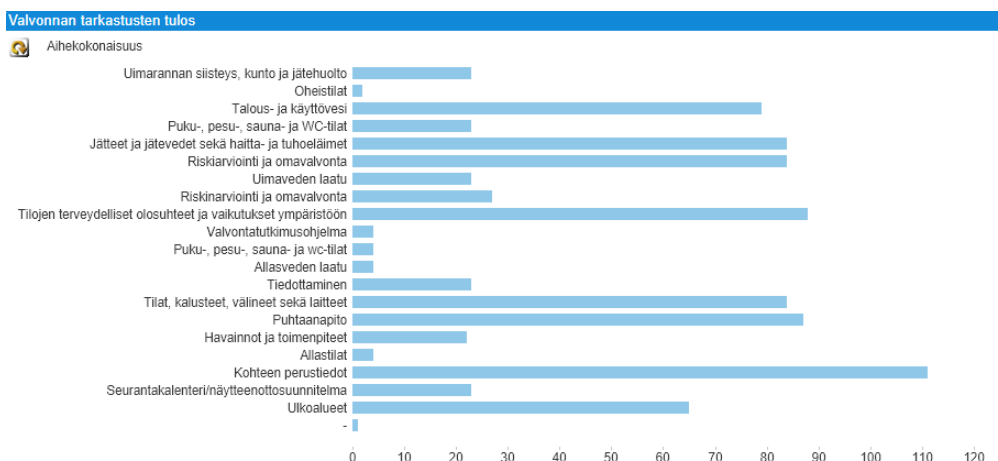
Vuoden 2019 pintapuhtauden näytteenotto- ja neuvontaprojektin tuloksellisuuden seuranta jatkettiin ja ko. riviä tarkastettiin aiempaa enemmän, mutta tämä ei toteutunut painotetusti.

Vuoden 2021 valvontaprojektina toteutettiin yhteistyössä Imatran seudun ympäristötoimen kanssa yhteisesti kauppojen paistopisteiden valvontaa. Valvottavina asioina ovat huoneenlämmössä säilytettävien helposti pilaantuvien leivonnaisten myyntiajat, akryyliamidi ja nimisuojatut tuotteet ja markkinointi. Projektin yhteenveto on kuitenkin vielä kesken, osa tuloksista saatiin vasta vuodenvaihteessa. Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta seuraavaa: Leipomotuoteprojektissa tarkastettiin yhteensä 12 leipomoa ja 43 myymälää valvontayksiköiden valvonta-alueella. Tarkastukset toteutettiin joko erillisinä projektitarkastuksina tai osana valvontasuunnitelman mukaista valvontaa. Leipomotuoteprojekti otettiin valvontakohteissa vastaan hyvin. Valvontakohteet olivat omaaloitteisia etsimään tietoa ja aktiivisia huomautettavien ja korjattavien asioiden saattamiseksi vaatimusten mukaisiksi. Kaikki havaitut puutteet oli korjattu uusintatarkastuksilla. Leipomotuotteiden myyntiaikojen hallintaa, akryylimidin valvontaa sekä nimisuojalain toteutumisen valvontaa jatketaan osana valvontasuunnitelman mukaisia Oiva-tarkastuksia. Projekti oli erittäin hyödyllinen sekä valvontakohteille että valvontayksiköille. Leipomoiden ja myymälöiden yhteistyö sekä tiedonkulku parantui projektin aikana.

Elintarvikevalvonnan osalta ABCD – arviot jakaantuivat seuraavasti eri aihekokonaisuuksien osalta:

Terveysturvallisuuden valvonnan tarkastuksilla eri aihekokonaisuuksia on käyty läpi seuraavasti:

Terveysturvallisuusvalvonnan painopisteet on tarkoitettu koko valvontasuunnitelmakaudelle. Vuoden 2021 aikana viranomaisyhteistyötä jatkettiin ja pyrittiin kehittämään edelleen: mm. kaavoituksen, ELY-keskuksen ja ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa käydään jatkuvaa keskustelua yhteisten palaverien, kehittämiskeskusteluiden ja kaavaneuvotteluiden kautta. Sisäilmatyöryhmät toimivat edelleen aktiivisesti ja niissä on terveysturvallisuusviranomaisen edustus. Asumisterveyden osalta yhteistyötä tehdään rakennusvalvonnan, sosiaalihuollon ja pelastuslaitoksen sekä eläinsuojeluviranomaisen kanssa. Koulujen ja

esiopetuksen monialaiset tarkastukset jatkuvat edelleen, samoin toiminta eri kuntien ja kohteiden sisäilmatyöryhmissä.

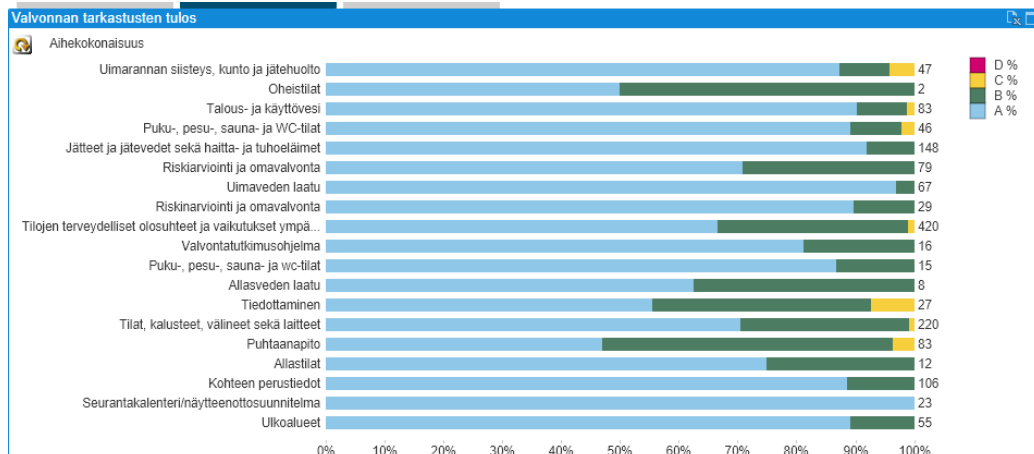
Toimijoiden omavalvonnan ohjausta on toteutettu tarkastuskäynneillä ja osin ilmoitusten käsittelyssä. Suunnitelmallisten tarkastusten yhteydessä keskustellaan omavalvonnasta etenkin puhtaanapidon ja hygienian, kiinteistöhuollon, tuholaistorjunnan ja talousveden osalta (kohteissa, joissa on oma kaivo). Omavalvonnan toteutuminen ja ohjauksen tarve vaihtelee toimijasta ja kohteesta riippuen. Omavalvonnan kirjallinen ohjeistus on aina liitetty tarkastuskertomuksen liitteeksi. Ohjetta on myös liitetty ilmoituksen käsittelystä annettavaan todistukseen, jotta tieto tavoittaa heti myös uudet toimijat.

Talousveden valvonnassa pienemmillekin vesiosuuskunnille on riskinarviointit saatu pääosin tehtyä. Riskinarviointin ajantasaisuus käydään tarkastuksilla läpi, samoin omavalvonta. Valvontatutkimusohjelmien ajantasaisuus on varmistettu valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella ja päivitetty tarvittaessa. Valvontatutkimusohjelmat ovat kaikilla joko päivitetty tai parhaillaan päivitettävänä (kahdella laitoksella päivitystyö käynnissä).

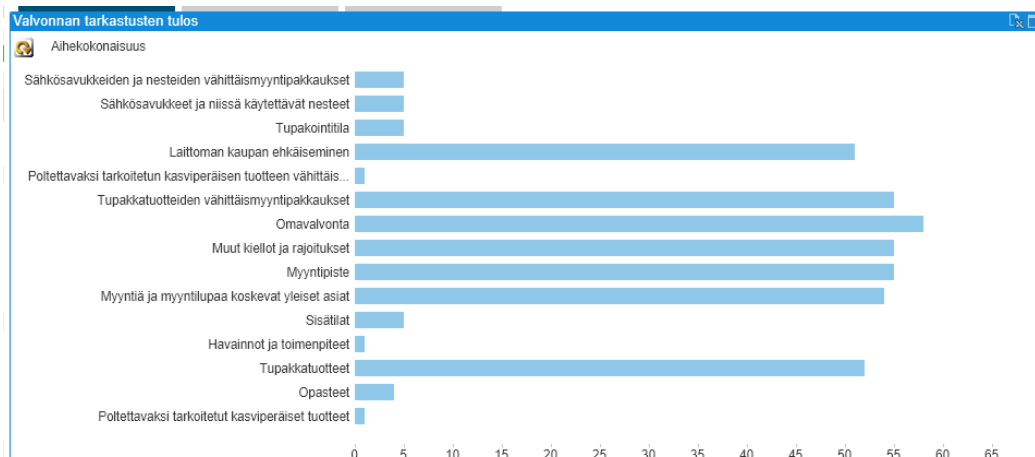
Juomavesidirektiivin tulevaan täytäntöönpanoon liittyen keskusviranomaisen lähetti tietopyynnön kunnille vesilaitosten vedenjakelualueiden paikkatietojen selvittämiseen: ympäristöterveydenhuolto opasti ja neuvoi vesilaitoksia tietopyynnön kanssa, mutta vesilaitokset tekivät varsinaisen vedenjakelualueiden paikkatietojen selvittämisen ja toimittamisen omin voimin. Kaikki vesilaitokset, joita pyyntö koski, ryhtyivät toimeen ja lähes kaikki saivat annetussa aikataulussa tiedot eteenpäin. Muut ovat lähettäneet tietonsa eteenpäin. Tietopyynnön aikataulu oli äärimmäisen kireä.

Radonmittausten suoritus ja tulokset tarkastetaan huoneistovalvonnan yhteydessä niitä koskevissa kohteissa. Tarvittaessa on annettu kehoitus mittauksen suorittamiseen.

Terveysturvallisuuden osalta ABCD -arvioinnit ovat jakautuneet seuraavasti eri aihekokonaisuuksien valvonnan osalta:

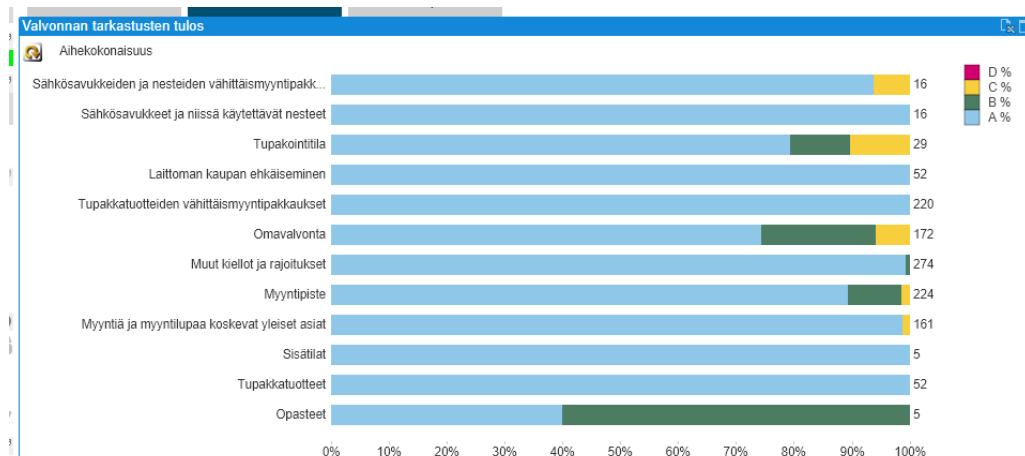
Tupakkalain mukaisilla tarkastuksilla on käyty läpi seuraavia aihekokonaisuuksia:

Kaikissa tarkastetuissa tupakkalain valvontakohteissa tarkastettiin omavalvonta. Puutteisiin annettiin ohjausta ja neuvottiin korjaamaan puutteet. Eniten ongelmia oli perehdytyksen kirjaamisissa ja myynneissä olevien tupakkatuotteiden listauksessa.

Turvaominaisuusmerkintöjä tarkastettiin kaikilla tupakanmyynnin tarkastuksilla, eikä niissä ollut huomautettavaa. Epäselvät tapaukset selvitettiin Valvirasta, eivätkä nekään aiheuttaneet toimenpiteitä. Tarjoilupaikeissa kiinnitettiin erityistä huomiota pöytiin myyntiin ja maksupisteiden lukumäärään. Ajankohtaista v. 2021 tupakkalain mukaisessa valvonnassa oli tupakkatuotteiden ja sähkösavukeneseteiden mentolikiellon noudattaminen: Vuoden 2021 aikana ei tullut yhtään epäilyä, että tupakkatuote olisi sisältänyt mentolia. Tukut lopettivat mentolia sisältävien tuotteiden myynnin heti kiellon tultua voimaan. Ilmoituksia Valviraan ei ollut tarvetta tehdä.

Tupakkalain mukaisen valvonnan ABCD-arvioinnit ovat jakautuneet seuraavasti:

Yhteistyö muiden tahojen kanssa on jatkunut PAKKA – tarjontatyöryhmän ja sekä maakunnallisen että Lappeenrannan hyvinvointityöryhmien toiminnan kautta.

Kehotuksia tarkastuskäynneillä on elintarvikevalvonnassa annettu 39 tarkastuksella, terveydensuojelun valvonnassa 11 tarkastuksella ja tupakkalain mukaisessa valvonnassa yhdeksällä käynnillä.

Hallinnollisia pakkokeinoja on vuoden 2021 aikana käytetty elintarvikevalvonnassa kerran: yhdelle valvontakohteelle on annettu elintarvikelain 55 §:n mukainen määräys. Tapauksessa jouduttiin

ensin antamaan kiireellisenä määräys heti tarkastuksella – tämä vahvistettiin sitten erikseen terveystarkastuksen johtajan määräyksellä myöhemmin. Terveystarkastuslain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja on käytetty asumisterveydessä, jossa on jouduttu antamaan kaksi korjausmääräystä, toista näistä jouduttiin tehostamaan lautakunnan asettamalla uhkasakolla. Asunnontarkastusmääräyksiä annettiin 10 kpl.

Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentaminen

Ympäristöterveydenhuollon valvonnasta kertyviä tuloja seurataan erikseen suunnitelmallisen ja muun valvonnan osalta. Suunnitelmallisen valvonnan tuloja tuli kaikkiaan n. 141 000 € ja muita tuloja 30 000 €. Suunnitelmallisen valvonnan tulot pääsääntöisesti saadaan suoritetuista tarkastuksista, joista laskutetaan lautakunnan hyväksymän maksutaksan mukaisesti. Tupakanmyyntilupien valvonnan laskutus poikkeaa tästä periaatteesta, kaikista voimassa olevista tupakanmyyntiluvista laskutetaan valvonnan vuosimaksu.

Muut kuin suunnitelmallisen valvonnan tulot koostuvat ilmoitusten käsittelystä, vientitodistuksista ja laboratoriolta sekä aluehallintovirastolta ja Ruokavirastolta laskutettavista palveluista.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa on käytössä nettobudjetointi, joten valvonnan tulot ovat yksikön käytettävissä.

	Suunnitelmal- lisen valvonnan tulot	Valvonnan muut tulot	Yhteensä
Elintarvikevalvonta	48 988,00	20 892, 00	69 880,00

Terveysturvajärjestelmän valvonta	32 890,00	4 680,00	37 570,00
Tupakkavalvonta	59 130,00	3 930,00	63 063,00
Lääkelain mukainen valvonta	-	480,00	480,00
Yhteensä	141 008,00 €	29 985,00 €	170 993,00 €

Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus

Valvontasuunnitelmassa on esitetty suunniteltu voimavarojen jakautuminen valvottaville toimialoille. Suunnitelmassa on huomioitu akuutti valvonta, suunnitelmallinen valvonta ja hallinnollinen sekä valvontaa tukeva työ. Suunnitelma on laadittu valvontatarpeen, ei resurssien mukaan.

Valvonnan voimavarojen jakautuminen eri toimialoille on arvioitu, joten taulukossa olevat henkilötyövuodet ovat arvioita. Erillistä kirjanpitoa valvontayksikössä ei tähän tarkoitukseen ole. Laskelmassa on huomioitu myös sijaisten, tilapäisten työntekijöiden ja harjoittelijoiden työpanos.

Voimavarojen jakautuminen valvottaville toimialoille:

Valvottava toimiala	Suunniteltu v. 2021 (htv)	Toteutunut v. 2021 (htv)
Elintarvikevalvonta	5,3	4,4
Terveysturvajärjestelmä	8,8	7,4
Tupakkavalvonta	0,8	0,8
Lääkelain valvonta	0,2	0,05
Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta	2,2	1,3
Muu eläinlääkintähuolto	6,8	5,8
Muut valvonnan työt	1,7	3,1

Yhteensä	25,8	22,9
-----------------	-------------	-------------

Muut valvonnan työt ovat esim. toiminnan yleistä suunnittelua ja siihen liittyvän päätöksenteon valmistelua, laadunhallintaa, henkilöstöhallintoa, tietohallinnon tehtäviä, toiminnan kehittämistä ja kuntapäivystyksiä. VATI kehitysryhmissä toimiminen vie edelleen resurssia, samoin perusmaksun voimaantulo v. 2022 alusta edellytti työajan käyttöä VATI:ssa olevien valvontakohteiden tarkistamiseen. Tartuntatautilain mukainen valvonta vaati perehtymistä ja vei työaikaa tarkastusten muodossa.

Elintarvike- ja terveydensuojeluviranomaisena sekä tupakkalain mukaisena valvontaviranomaisena on toiminut 31.7.21 asti lupalautakunta ja 1.8.21 alkaen ympäristölautakunta. Lautakuntien jäseninä ovat edustajat jokaisesta yhteistoiminta-alueen kunnista. Lappeenrannan seudun ympäristötoimella on jokaisessa kunnassa lähipalvelupisteet, joissa on tavattavissa terveys- tai ympäristötarkastaja säännöllisesti. Covid-19 – pandemia kuitenkin poikkeuksellisesti keskeytti tämän toiminnan maaliskuusta 2020, jolloin asiakaskohtaukset pyrittiin siirtämään mahdollisuuksien mukaan verkkoyhteydellä tapahtuviksi. Yhteistyö sopimuskuntiin on ollut vilkasta lausuntojen ja erilaisten työryhmien toimintojen kautta.

Oman toiminnan tarkastaminen

Laadunhallintaa on toteutettu osana muuta toimintaa jatkuvasti. Poikkeamien toteamista pyrittiin kehittämään v. 2021 aikana lisäämällä aihe otsikoksi säännöllisiin palaveri- ja selkeyttämällä poikkeamataulukkoa.

Vuoden 2021 aikana osallistuimme kahteen interkalibrointiin: elintarvikevalvonnan oiva-arviointi ja terveydensuojeluvalvonnan interkalibrointi. Kummassakin interkalibroinnissa oman yksikön

tarkastajien arvioinneissa ei ollut merkittävää hajontaa: Oiva-arvioinnin interkalibroinnissa 61 % riveistä arvioitiin tarkastajien kesken täysin yhteneväisesti ja eniten hajontaa tuli ylipäätään arvosanojen A ja B välillä. Terveysturvallisuuden interkalibroinnin osalta viidestä kaikkiaan yhdeksästä arviointikohdasta oli annettu sama arviointi. Neljässä rivissä arvosanoissa oli yhden arvosanan verran hajontaa – nämä olivat kaikki rivejä, joissa valtakunnallisesti oli suurin hajonta kaikkien arvosanojen sisällä. Kummassakaan interkalibroinnissa ei todettu oman yksikön osalta poikkeamia. Kehityskohteina tunnistettiin mm. ongelmaa aiheuttaneiden kokonaisuuksien huomioiminen jatkossa sisäisessä auditoinnissa ja keskustelu yhteisistä linjauksista VATIn valmiiden fraasien muotoilun avulla.

Sisäisiä auditointeja yhteistyössä Imatran seudun ympäristötoimen kanssa toteutimme kaksi kappaletta, yksi suunnitelluista auditoinneista siirtyi seuraavalle vuodelle. Auditointien aiheina olivat Laatu- ja reklamaatioiden käsittely sekä eläinlääkintähuolto (tartuntatautilain mukaiset toimenpiteet eläinlääkintähuollon palvelutarjonnassa). Auditoinneissa ei todettu poikkeamia ja kehitysehdotukset käsiteltiin sisäisissä kuukausi/viikko-palavereissa. Ulkoisia auditointeja ei toteutettu v. 2021.

Poikkeamia todettiin kolme kappaletta. Poikkeamat on korjattu ja suljettu. Poikkeamista mainittakoon tiedonkulun katkeaminen lyhytaikaisten sijaisten lopettaessa. Tähän on nyt luotu vastaavanlainen menettely kuin harjoittelijoiden osalta. Poikkeamien havainnointia on edelleen tarpeen kehittää ja laadunhallintaa on edelleen tarpeen jalkauttaa henkilöstön keskuuteen.

Johdon katselmuksen muistio on toteutumaraaportin liitteenä.

Toimijoille annettu koulutus ja neuvonta

Elintarvikevalvonnan osalta olimme mukana yhdessä toimijoille suunnatussa koulutustilaisuudessa, jossa hygieenikkoeläinlääkäri Virpi Laamanen luennoi aiheesta ”Elintarvikelainsäädäntö uudistumista uudistuksesta pitäisi tietää ammattikeittiöissä”. Elintarvikevalvonnan toimijoille jaettiin vuoden 2021 aikana kaksi ohjaavaa tiedotetta ja yksi tiedote perusmaksun voimaantulosta. Tartuntatautilain vaatimuksista tiedotettiin toimijoita, joita määräykset koskivat, useaan kertaan vuoden aikana.

Tarkastuskäynneillä ohjaus ja neuvonta on aina osa valvontakäyntiä. Toimenpiteiksi valvonta ja ohjaus on merkitty sekä elintarvikevalvonnassa että terveydensuojelussa 115 käynnillä, ja tupakkavalvonnassa 36 käynnillä. Tarkastuksella toimenpiteeksi kirjattu ohjaus ja neuvonta tarkoittaa tavallisesti annettua B-arvosanaa ja siitä aiheutunutta toimenpidettä.

Toiminnan kehittämistarpeet

Tarkastustoiminnan ja erilaisten valvontamenetelmien kehittäminen on koettu tarpeelliseksi etenkin terveydensuojelun valvonnassa. Vuodelle 2021 aloitettiin opinnäytetyö, jossa opiskelija lähdemateriaaliin tutustuen ja mm. keskusviranomaisen, viranhaltijoiden ja toimijoiden haastatteluilla pyrkii löytämään uusia toimintamalliehdotuksia valvontatyön toteuttamiseksi. Opinnäytetyö on rajattu koskemaan majoitus-, liikunta- ja kerhotilojen sekä kosmetologisia palveluja tarjoavien huoneistojen valvontaa. Opinnäytetyö valmistuu vasta v. 2022 aikana.

Elintarvikevalvonnan ja terveydensuojeluvalvonnan interkalibrointien pohjalta suunniteltiin toimenpiteitä vuodelle 2022, joilla valvonnan yhdenmukaisuutta edelleen lisätään.

Vuodelle 2022 on suunniteltu palvelulupausten suunnittelun aloittamista: palvelulupausten kautta myös laatuohjelma tulee entistä paremmin koko ympäristöterveydenhuollon henkilöstölle tutuksi. Poikkeamien havainnointia toiminnassa kehitetään edelleen. Sisäisen auditoinnin kohteeksi on suunniteltu ympäristöterveydenhuollon lausuntojen antamista – tämä on alustavasti suunniteltu toteutettavan siten, että auditoijat tiedustelevat lausunnon pyytäjien näkökulmaa ympäristöterveydenhuollon lausuntoihin. Tarkoituksena on kehittää lausunnointia siten, että se mahdollisimman hyvin palvelee tarkoitustaan. Ulkoinen auditointi on tarkoitus toteuttaa v. 2022 aikana. Ulkopuolisin silmin katsottuna saamme todennäköisesti hyvä kehittämissuhteita.

Valmiuden ja häiriötilannesuunnitelmien ajantasaistaminen ja yhteensovittaminen nousee entistä tärkeämmäksi osa-alueeksi ja tähän osa-alueeseen on syytä keskittyä v. 2022 aikana.

Eläinlääkintähuollon suunnitelman toteutuma

Eläinlääkäripalvelut

Eläinlääkäripalveluita on ollut saatavilla Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toimialueella sekä virka- että päivystysaikana. Eläinlääkintähuollon keväällä alkanut resurssipula on vallinnut koko vuotta: vakituisia virkoja ei ole saatu täytettyä ja sijaisten saannissa sekä pitkäaikaisiin virkavapauksiin että lyhytaikaisempiin lomasijaisuuksiin on ollut suuria haasteita. Yksi praktikkoeläinlääkäri virka muutettiin toiseksi valvontaeläinlääkäri viraksi, jota ei myöskään saatu täytettyä sopivien hakijoiden puuttuessa

Toimintaa on kesästä 2021 alkaen ollut välttämätöntä rajata kiireellisiin tapauksiin ja tuotantoeläinten hoitoon. Kiireellisistä tapauksista suurin osa (yli 90 %) on pystytty kuitenkin hoitamaan kolmen tunnin sisään eikä yhdensuuntainen ajomatka ylitä 100 km.

Virka-aikana potilaita on ohjattu myös yksityisille pieneläinvastaanotoille. Toimintaa on kehitetty järjestämällä ns. päiväpäivystys-järjestelmä, jolloin alueella yksi praktikko ottaa päivän aikana tulevat kiireelliset sairastapaukset hoidettavakseen. Näin muut pystyvät keskittymään työpäivän aikaisiin potilaisiin. Niinä päivinä, kun on toimittu poikkeuksellisen vähäisellä resurssilla, ei päiväpäivystysjärjestelmää ole toteutettu.

Päivystystä varten on järjestetty keskitetty yhteydenottopalvelu, josta puhelu yhdistyy suoraan päivystävälle eläinlääkärille. Järjestelmä on toiminut pääsääntöisesti moitteettomasti. Pien- ja suurelänpäivystystä ei ole erotettu. Päivystys on järjestetty Lappeenrannan seutukunnan alueella. Maakunnallisen päivystyksen järjestämistä vaikeuttaa päivystysalueen hankala, pitkänomainen muoto. Avun saamisen ajalliset/ matkatavoitekriteerit eivät toteudu, jos eläinlääkäri tai potilaat joutuvat liikkumaan alueen päästä toiseen.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen toimialueella eläinlääkäreillä on ollut n. 7120 tila- tai vastaanottokäyntiä. Hyötyeläinkäyntejä oli n. 1260 kpl ja seuraeläinpotilaita hoidettu vastaanotoille/talleilla n. 5860 kpl (hevoset siirtyvät järjestelmiin seuraeläinten osuuteen). Seura- ja harrastuseläinten käyntimäärissä on laskua edellisvuoteen, sillä resurssipulasta johtuen toimintaa jouduttiin osin rajoittamaan v. 2021 ja suuntaamaan painopistettä tuotantoeläinten hoitoon. Hoidettuja potilaita on ollut yhteensä n. 11 370 kpl. Tiedot on saatu klinikan Provet Net – ja Provet Yhtymäraportista sekä sijaisten ilmoittamista käyntitilastoista. Nämä tietolähteet jakavat eri tavoin potilaat hyöty- ja seuraeläimiin. Pääsääntöisesti hevoset kirjautuvat pienlemmikkien lisäksi ei-hyötyeläimiin.

Yksityisten eläinlääkäripalveluiden saatavuus ei vaikuta eläinlääkintäpalvelujen mitoitukseen, sillä alueen yksityiset eläinlääkärit eivät tarjoa päivystyspalvelua ja vastaanotot ovat vaihdellen auki loma-aikoina. Yksityisten vastaanottojen kanssa ei ole tehty sopimuksia palvelujen järjestämisestä.

Terveydenhuoltopalvelut

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen eläinlääkintähuolto on pystynyt järjestämään tarvittavat terveydenhuoltopalvelut alueellaan. Vastuu terveydenhuoltokäynnin varaamisesta on aina tilalla. Terveydenhuoltokäyntejä on tehty v. 2021 aikana alueella n. 229 kpl, mutta kaikki käynnit eivät ole alueen virkaeläinlääkäreiden tekemiä.

Ajanvarausperusteista työtä on mahdollista tehdä eläinlääkärien keskinäisin työjärjestelyin ja ns. päiväpäivystysjärjestelemän tuella, jolloin yksi praktikoista ottaa vastaan puhelinajan jälkeiset puhelut ja hoitaa akuutit sairasmatkat.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta vastaa Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa erillinen valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri ei osallistu eläinlääkäripraktiikan hoitamiseen eli valvonta on esteetöntä. Toinen valvontaeläinlääkäri virka on ollut haussa kahteen kertaan, mutta siihen ei ole ollut sopivia hakijoita eikä virkaa ole saatu vielä täytettyä.

Eläinsuojelu- ja eläintutilain mukaisia valvontatarkastuksia tai näytteenottokäyntejä on tehty vuoden 2021 aikana 181 kpl. Nämä on pääasiassa epäilyyn perustuvia tarkastuksia. Osa tarkastuksista on uusintatarkastuksia (33 kpl). Eläinsuojelulain mukaisia päätöksiä on tehty 39 kpl, näistä 44 §:n mukaisia kiireellisiä päätöksiä on ollut 11 kpl. Poliisille on jätetty kaksi tutkintapyyntöä ja yksi tapaus on johtanut käräjäoikeuden istuntoon toistaiseksi.

Kaikki eläinsuojelutarkastukset on raportoitu aluehallintovirastolle erikseen.

Pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Seutueläinlääkäri on varmistanut sijaisten osalta pätevyyden tehtävään ennen virkamääräyksen laatimista. Kaikki sijaiset ovat olleet tehtävään päteviä. Seutu- ja kunnaneläinlääkärit ovat kouluttautuneet omien tarpeidensa mukaisesti.